

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta
00102 EDUSKUNTA

stv@eduskunta.fi

HE 102/2022 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yrittäjän eläkelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Finlands svenska författareförening (FSF) huolehtii jäsentensä aatteellisista, yleisistä ja yhteisistä taloudellisista eduista ja valvoo heidän tekijänoikeuksiaan. Yhdistys on perustettu vuonna 1919 ja sillä on 185 jäsentä. Yhdistyksen jäsenet ovat ammattimaisia kaunokirjallisuutta kirjoittavia kirjailijoita, jotka kirjoittavat ruotsiksi Suomessa.

Olemme tyytymättömiä siihen, että tämän esityksen valmistelu ei ole sujunut parhaalla mahdollisella tavalla. Kaiken lainvalmistelun tulisi toimia siten, että kaikki, joita laki koskee, voisivat ottaa siihen kantaa ja saada sen valmistelusta ajankohtaista tietoa. Näin ei valitettavasti ole ollut tämän lain valmistelun suhteen.

Suomen sosiaaliturvaverkossa on nyt kirjailijoiden mentävä aukko eikä tämä hallituksen esitys korjaa asiaa. Apurahat on mahdollista ja tulee tietysti ehdoin vakuuttaa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa (Mela).

Kirjailijoilla on apurahojen lisäksi myös muita tuloja. He saavat tuloja esimerkiksi heidän tekijänoikeuksistaan sekä erilaisista esiintymisistä ja yleisötapaamisista. Pandemia vaikutti myös kirjailijoihin, vaikka kaikki eivät ole sitä ymmärtäneetkään. Pandemiolla oli vaikutusta kaikkiin taiteen-tekijöihin, vaikka julkisuudessa ei olekaan huomioitu kirjailijoiden hätää, koska pandemian aikanaan "kuitenkin luettiin ja ostettiin kirjoja". Pandemiasta johtunut yhteiskunnan sulkeminen aiheutti merkittäviä tulonmenetyksiä kirjailijoille.

Harvalla kirjailijalla on oma yritys ja valitettavasti harvan kirjailijan tulot ylittävät yrittäjän eläkelain mukaiset tulorajat. Lisäksi kirjailijoiden tulot vaihtelevat hyvin paljon. Kirjan julkaisuvuosina kirjailijoilla on useimmiten suuremmat tulot kuin silloin, kun he kirjoittavat seuraavaa kirjaansa. Kirjoitustyön aikana he hyvässä lykyssä elävät apurahoilla.

Suomalainen yhteiskunta ei ole myöskään kantanut sille kuuluvaa vastuuta kirjailijoiden hätään vastaamisesta myöntämällä useampia taiteilijaeläkkeitä.

Kirjailijoiden kannalta paras vaihtoehto olisi se, että kaikki heidän tulonsa voitaisiin vakuuttaa samassa paikassa, kuten esimerkiksi Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa.

Jos halutaan tehdä yrittäjän eläkelaista toimiva myös vaihtelevia tuloja saavien kirjailijoiden osalta, seuraavat asiat tulee ottaa huomioon:

Työtulo tulee voida määritellä joustavasti ja sitä on voitava muuttaa. On otettava huomioon, että kirjailijoiden tulot vaihtelevat. Hallituksen esitys ei nykyisessä muodossaan ole toimiva kirjailijoiden kannalta. Pidämme ongelmallisena rangaistusjärjestelmää, jossa määrätään korotettuja maksuja. Tapauskohtainen järjestelmä, jossa työtulon suuruus todetaan yhdessä, olisi parempi, koska kirjailijoiden tulot eivät ole tilastoja. Lisäksi tuloja olisi kyettävä muuttamaan joka vuosi, koska tulot eivät ole vakiintuneita.

Apurahojen vakuuttaminen Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa on toiminut melko hyvin. Sinne on kertynyt kirjailijoiden apurahoihin ja tuloihin liittyvää osaamista. Sen takia olisi loogista siirtää kaikki kirjailijoiden eläkevakuutukset Melaan.

Monet suomalaiset harrastavat lukemista. Olisi hyvä muistaa, että kirjat eivät synny itsestään, ja että myös kirjailijoilla on oikeus toimivaan sosiaaliturvaan.

Helsingissä 22.9.2022

Marica Twerin
lakimies

Social- och hälsovårdsutskottet
00102 RIKSDAGEN

stv@riksdagen.fi

RP 102/2022 rd., regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om pension för företagare och vissa andra lagar

Finlands svenska författareförening (FSF) tillvaratar medlemmarnas ideella samt allmänna och gemensamma ekonomiska intressen och bevakar deras författarrätt. Föreningen grundades 1919 och har idag 185 medlemmar. Medlemmar i föreningen är professionella skönlitterära författare som skriver på svenska i Finland.

Vi beklagar att lagberedningen inte varit optimal för den här regeringspropositionen. All lagberedning borde fungera så att alla berörda kan ta ställning och få aktuell information om lagberedningen. Den här lagberedningen har inte fungerat så, tyvärr.

Författare faller nu genom hålen i vårt socialskydd i Finland. Den här regeringspropositionen ändrar inte på det här. Stipendier kan och skall enligt vissa kriterier försäkras i Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt (LPA).

Författare har även annan inkomst än stipendier. De får inkomster från till exempel sin upphovsrätt och från diverse uppträdanden och publikkontakt. Pandemin berörde även författare fast alla inte förstod det. Alla kulturarbetare berördes men i offentligheten har man inte lagt märke till författarnas nöd eftersom "man ändå läst och köpt böcker" under pandemin. När pandemin slog till och samhället stängdes föll betydande inkomster bort för författare.

Få författare har företag och tyvärr är det få författare som har inkomster som går över inkomstgränserna i lagen om pension för företagare. Författares inkomster fluktuerar dessutom väldigt mycket. Ett år då en bok kommer ut har författarna oftast högre inkomster, än medan de skriver på följande bok. Då de skriver lever de om de har tur på stipendier.

Det finska samhället har inte heller tagit sitt ansvar genom att se författarnas nöd och dela ut flera statliga konstnärspensioner.

Bäst för författare skulle vara om alla deras inkomster kunde försäkras på ett och samma ställe till exempel Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt.

Om man vill att lagen om pensions för företagare skall fungera även för författare med fluktuerande inkomster bör man ta i beaktande följande:

Arbetsinkomsten skall kunna definieras flexibelt och kunna förändras. Författarnas fluktuerande inkomster måste tas i beaktande. Regeringspropositionen i sin nuvarande form kommer inte att fungera för författare. Bestraffningssystem med förhöjda avgifter ser vi som problematiskt. Författares inkomster är inte statistik och därmed skulle ett in casu system vara bättre, där man tillsammans slår fast arbetsinkomsten. Dessutom borde man kunna ändra på inkomsten varje år eftersom inkomsterna inte är stabila.

Systemet med att försäkra stipendier i Lantbrukarnas pensionsanstalt har fungerat ganska bra. Kunskap om författarnas stipendier och inkomster har ackumulerats dit. Det skulle därmed vara logiskt att flytta över författarnas alla pensionsförsäkringar till LPA.

Vi är många i Finland som läser. Det vore på sin plats att komma ihåg att böcker inte kommer till av sig själv och att även författare har rätt till ett för dem fungerande socialt skydd.

Helsingfors 22.9.2022

Marica Twerin
jurist